

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ ТА
МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ
ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН**

Збірник наукових праць

**Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету**

Рівне – 2012

ББК 81.20
А - 43
УДК: 81'243

Актуальні проблеми філології та методики викладання гуманітарних дисциплін: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. – Рівне: РДГУ, 2012. – 112 с.

Збірник наукових праць містить статті з теоретично-методологічних, культурологічних, літературознавчих, мовознавчих проблем спілкування.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, учителів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Архангельська Алла Мстиславівна

доктор філологічних наук, професор (Рівненський інститут слов'янознавства Київського славистичного університету).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Постоловський Руслан Михайлович

професор, член-кореспондент Міжнародної слов'янської академії наук, ректор Рівненського державного гуманітарного університету.

Вокальчук Галина Миколаївна

доктор філологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Гороть Євгенія Іванівна

доктор філологічних наук, професор (Волинський національний університет ім. Лесі Українки).

Мороз Людмила Володимирівна

кандидат філологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Тищенко Олег Володимирович

доктор філологічних наук, професор (Рівненський інститут слов'янознавства Київського славистичного університету).

Шульжук Каленик

доктор філологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Оляндер Луїза Костянтинівна доктор філологічних наук, професор (Волинський національний університет ім. Лесі Українки).

Безкоровайна Ольга Володимирівна

доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Стеріополо Олена Іванівна

доктор філологічних наук, професор (Київський національний лінгвістичний університет).

Зимомря Микола Іванович

доктор філологічних наук, професор (Дрогобицький педагогічний університет) ім. Івана Франка.

Павлова Ольга Іванівна

кандидат філологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Терещенко Тетяна Вікторівна

кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет).

Ніколайчук Галина Іванівна

кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Сербіна Тетяна Георгіївна

кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет).

Дзюбишина Наталія Богданівна

кандидат педагогічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет).

Вовчук Наталія Іванівна

кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 9 від 27.04.2012 р.).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

своїх переконаннях. Він схильний переглянути свій погляд на людину – цілісну концепцію гуманізму, оптимістичну і екзальтовану.

Гамлет не чекає на приход „гуманістичного ренесансу завтра”, не пояснює іншим необхідність змін. Кожен персонаж трагедії перевіряється головним героєм на відповідність віянням нового часу, його високим моральним вимогам. Він власними діями намагається прискорити хід історії, змусити світ враз переродитися. І якщо хто не розуміє Гамлета, чи несвідомо відмовляється від підтримки змін, що відбуваються в сфері його духовного буття і відчуваються тільки ним, на того чекає смерть. Згадаємо Полонія і Розенкранца з Гільденстерном. Виконуючи, як йому здається волю провидіння, принц руйнує мораль, і в фіналі п'єси гине.

Як людина, Гамлет здійснив дуже багато. Серед всіх шекспірівських героїв трагедій не можна знайти іншого, який би зумів особисто знищити багатьох носіїв зла. Але навіть думка про те, що він скоро умертвить Клавдія – злочинця, в якому зло втілилось у самій відвертій формі, - не дозволяє Гамлету вважати, що в цей момент він виконав завдання, покладене на нього фатальними обставинами. Вбивство Клавдія не зможе вправити на місце суглоби „вивихнутого часу” – об'єктивної тенденції, що породжує зло щоденно і щохвилино.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аникст А. Трагедия Шекспира «Гамлет». Литературный комментарий: Книга для учителя. – М.: Просвещение, 1986. – 224 с.
2. Гете И.-В. Собрание сочинений. – М.: Художественная литература, 1935, т.7, С. 248.
3. Козинцев Г. Наш современник Шекспир. – Л.: Искусство, 1962. – 317 с.
4. Пинский Л. Шекспир. – М.: Художественная литература, 1971. – 605 с.
5. Подорожна Н. Шекспірівське слово у вічність летить // Зарубіжна література в школі: науково методичний журнал. – Харків, 2007. - № 5. – С. 16-20.
6. Урнов М., Урнов Д. Шекспир. Движение во времени. – М.: Наука, 1968. – 152 с.
7. Чередник Т. Цей густозаселений світ „Гамлета” // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України: Науково-методичний журнал. – К., 2009. - № 4. С. 37-44.
8. Шекспір В. Гамлет, принц Данський. – К.: Основи, 2003. – 198 с.

Резюме. В статті розглядаються філософські погляди В.Шекспіра в трагедії «Гамлет». Аналізується поведінка головного героя, його відношення до життя, любові та дружби. Розкривається проблема добра та зла, життя та смерті, любові та предателства.

Ключові слова: моральні якості, моральні відношення, справа честі, зло, злочин, суспільне міння, об'єктивне рухання, справедливість, істина, гуманістичний ідеал, трагедія гуманізму.

The summary. The article is about Philosophical views of W.Shakespeare in his tragedy “Hamlet”. The main character's behavior, his attitude to life, love and friendship are analysed. The problem of good and evil, life and death, love and betrayal is unveiled.

Key words: moral qualities, moral relations, honour deed, evil, crime, public thought, objective movement, justice, truth, humanistic ideal, tragedy of humanism.

Одержано редакцією 17.01.2012.

УДК: 821. 111' 38

О.Ю. КОРОЛЬ, Л.В. МОРОЗ

АНГЛІЙСЬКИЙ ОФІЦІЙНО-ДІЛОВИЙ СТИЛЬ МОВЛЕННЯ: ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНА СПЕЦИФІКА

Резюме. У даній статті аналізуються основні характерні риси англійського офіційно-ділового стилю мовлення як узагальненої моделі стилю офіційних документів; висвітлюється парадигма сучасних поглядів на його лінгвістичні, стилістичні та жанрові особливості; визначаються основні стилістичні властивості та лінгвістичні засоби їх реалізації, що допомагають досягти реалізації основної комунікативної мети цього стилістичного варіанту мовлення, а також позалінгвістичні фактори, що визначають варіативність лінгвістичних засобів.

Ключові слова: офіційне проголошення, спадна шкала, спадний, висхідний термінальні тони, комунікативна мета, лінгвістична модель

Сучасний стан розвитку лінгвістики, який стверджує необхідність вивчення мовних явищ як цілісної системи та її комунікативної варіативності в соціокультурних ситуаціях спілкування, викликає потребу у нових підходах до опису її одиниць. Досить актуальним стає дослідження мовних явищ в конкретних сферах комунікацій, з урахуванням їх стилістичних особливостей та специфіки екстралінгвістичних факторів, які обумовлюють варіативне функціонування мовної системи.

Як відомо, членування мови, яке обумовлено багатоманітністю форм здійснення комунікації та умов її існування, може відбуватися за двома основними напрямками, у відповідності з цим розрізняють

стратифікаційна і ситуативна варіативність мови. Перша пов'язана з соціальними характеристиками суб'єкта мовлення, інша – з умовами комунікації та співвідноситься з поняттям функціонального стилю. [1, 17]

В лінгвістичній літературі поняття стилю трактується неоднозначно, що викликано складністю та багатоаспектністю явища, що досліджується. Традиційно стиль визначають як “певну підсистему (систему, різновид, галузь, сукупність) мовознавчих засобів, об'єднаних єдністю виконуваних ними функцій або спільністю сфери їх використання”. [2, 26]

В центрі нашої уваги постає офіційно-діловий функціональний стиль мовлення, який реалізується в формальних (офіційних) ситуаціях. Вивчення специфіки даного стилю зумовлено все зростаючою потребою людей, які займаються підприємницькою діяльністю, в оволодінні основами ділового спілкування та пов'язаною з цим необхідністю всебічного вивчення різних типів текстів, що відносяться до цього функціонального різновиду мови, з метою вилучення з них інформації, яка розширює загальний та спеціальний кругозір та є необхідною для успішності діяльності в сфері бізнесу.

Актуальність даного дослідження стає найбільш очевидною особливо зараз, у час всебічного розширення контактів (особливо ділових) із закордонними країнами, коли запланований прагматичний ефект висловлювання часто стає запорукою успіху ділового співробітництва в цілому.

Широке коло питань, пов'язаних з лінгвістичними, лінгвостилістичними та жанровими характеристиками офіційно-ділового функціонального стилю висвітлено в дослідженнях І.Р. Гальперіна, В.В.Калюжної, М.М. Кожині, К.О. Логінової, О.М. Мороховського, І.М. Подгайського, Н.М. Разінкіної, М.О. Соколової, Т.І. Шевченко та інших. Вивчення наукових праць даних авторів дозволяє виділити основні типи даного функціонально-стилістичного різновиду мови:

1) мова ділових документів та контактів управлінські, юридичні, воєнні, дипломатичні, комерційні, економічні. І.Р. Гальперін, підкреслюючи, що основною метою даного виду спілкування є встановлення умов взаємовідношення двох сторін, виділяє наступні типи: юрисдикція (держава та громадянин, громадянин та громадянин); статут, закон (суспільство та його члени); пакти, договори (дві або більше держави); накази, укази, вказівки, директиви (начальник та підлеглий); правила процедури, протоколи зборів (президія та збори);

2) мова комерційної кореспонденції;

3) мова міжнародного бізнесу представлена в засобах масової інформації (І.М. Подгайська);

4) усна форма мови, яка використовується в типових ділових ситуаціях: переговори, презентації, ділові зустрічі (Н.М. Разінкіна, М.О. Соколова, І.М. Гальперін – мова дипломатичного спілкування);

5) мова повсякденного ділового спілкування: телефонні розмови, призначення зустрічей, подорожі.

Як показав аналіз літератури, найбільш дослідженою є писемна форма офіційно-ділового мовлення, саме мова ділових документів (І.Р. Гальперін, В.В. Калюжна, М.М. Кожина, К.О. Логінова, О.М. Мороховський). Щодо усної форми офіційно-ділового мовлення (як монологічної, так і діалогічної), то даний різновид не знайшов достатнього висвітлення в науковій літературі і вимагає глибокого наукового дослідження. В реальному усному спілкуванні різну ступінь офіційності можна проілюструвати наступними жанрами: офіційне проголошення, лекція, консультація, офіційна бесіда, інтерв'ю, офіційна розмова з діловими партнерами по телефону [3, 110].

Оскільки кожен стиль є своєрідною мовленнєвою системою, яка характеризується взаємозв'язком та взаємообумовленістю мовних одиниць, об'єднаних єдиною комунікативною функцією [4, 249], слід визначити, що основною комунікаційною функцією офіційно-ділового стилю є досягнення взаєморозуміння, домовленості між двома та більше зацікавленими сторонами. Ділове мовлення охоплює різноманітні аспекти суспільних відносин між людьми: воно служить для взаємозв'язку підприємств, установ, організацій та окремих груп населення, для міжнародних контактів в галузі політичних, економічних, соціальних та культурних відносин і т. д.

Основні риси ситуацій, які накладають найбільш значний відбиток на мовне оформлення офіційно-ділового стилю та своєрідність його комунікативної функції визначають необхідність вибору (стиль виникає тільки там, де є можливість вибору [5, 24] певних мовних засобів), сукупність яких складає внутрішню ознаку даного стилю, його стильову рису, тобто зовнішній мовний прояв основних умов функціонування даного стилю. Оскільки стильова риса містить певну стилеутворюючу властивість, необхідно, в першу чергу, встановити, які з них утворюють офіційно-діловий стиль мовлення, за допомогою яких мовних засобів вони реалізуються, які з визначених засобів сприяють ефективності передачі інформації і дозволяють комунікантам досягти поставленої мети саме в даній сфері спілкування, яку роль при цьому грають фоностилістичні засоби.

В цілому основними стильовими рисами офіційно-ділового стилю, можна вважати офіційність, логічність, неемоційність, точність, лаконічність, ясність, об'єктивність, стереотипність, конкретність, знеособленість, узагальненість, суворість, нормалізація та стандартизація. Але не всі вони мають однакове значення і якість і не завжди присутні одночасно. В кожному стилі є ряд ознак, серед яких виділяються ведучі (головні) та підпорядковані (другорядні). В залежності від жанрового різновиду стилю одні риси стають першорядними, інші – другорядними [6, 8].

Ведучою характеристикою офіційно-ділового стилю є офіційність, яка створюється цілеспрямованим відбором всіх мовних засобів, які надають мовленню ефект нейтральності, діловитості, суворості. В першу чергу, необхідно виділити роль лексичних засобів: нейтральних та книжних слів, запозичень, слів іншомовного походження, спеціальної термінології. На граматичному рівні ця стильова риса проявляється в укладенні синтаксису, в переважному використанні пасиву, відсутності морфологічної редукції (скорочень). Особливу

роль грають дієприкметникові, герундіальні та інфінітивні звороти, які в деякій мірі роблять цей стиль важким, іноді незграбним, а в деяких випадках використання таких зворотів може внести до викладання певну двозначність [7, 17]. Відмова від конкретного вираження особи, яка проявляється в униканні займенників, які вказують на особисту участь, зацікавленість мовця, та використанні пасивних форм в певній мірі також сприяють наданню тону офіційності, "відсторонення".

На фонетичному рівні тон офіційності створюється переважним використанням „інтелектуальних” інтонаційних моделей: найчастіше вживається спадна шкала з низьким безакцентним початком та низький спадний або низький висхідний термінальні тони. Найбільш вживаним є низький спадний тон, який дає можливість мовцеві виразити нейтральну, спокійну закінченість, завершеність думки, категоричність, рішучість. В деяких випадках може вживатися спадний-висхідний тон, який взагалі виражається досить імплікативним, оскільки може передбачати широкий діапазон значень: незгоду у ввічливій формі; м'яке некатегоричне виправлення або попередження; припущення; ввічливе вибачення; щирий жаль; співчуття та інші. В офіційно – діловому мовленні спадний-висхідний тон може акцентувати основну ідею повідомлення за допомогою падіння голосу, в той час як підвищення – буде вказувати на додаткову інформацію.

Наступною першорядною рисою офіційно-ділового мовлення є логічність, що передбачає, по-перше, сувору логічну послідовність викладання, а, по-друге, логічне виділення основних комунікативних центрів в повідомленні. Всіма лінгвістами логічність мовлення виділяється в якості невід'ємного складового компоненту культури мовлення, її обов'язковою частиною. Культура мовлення визначається високим рівнем сформованості основних характеристик мовлення: самостійності, гнучкості, критичності, логічності, що в свою чергу накладає відбиток на ефективність мовленнєвої взаємодії. З наведених характеристик мислення логічність найбільш тісно пов'язана з мовленням та є передумовою побудови логічно правильного висловлювання. (У О.М. Мороховського офіційно-діловий стиль мовлення базується на нехудожньому писемному типі мови, які відображає особливості абстрактно-логічного типу мислення).

Серед мовних засобів, які забезпечують логічність, найбільш помітними є синтаксичні: ускладнений синтаксис, сувору архітектонічну побудову тексту, перевага складних речень над простими [8, 188]. Прості речення в основному ускладнені дієприкметниковими, інфінітивними герундіальними зворотами, вставленими словами, в результаті чого вони подовжуються. Серед складних переважають складнопідрядні, оскільки в складносурядних спостерігається менша спаяність між частинами, ніж в складнопідрядних.

Особливість складносурядних, складнопідрядних та ускладнених речень є наявність в них додаткового інформаційного плану, який складається з двох різновидів додаткової інформації: горизонтальної та вертикальної [9, 20-21]. Горизонтальна додаткова інформація, розвиваючи, пояснюючи, уточнюючи чи ілюструючи висловлену думку, збагачує часто фактичну сторону основного змісту та сприяє реалізації функції повідомлення (основна функція офіційно-ділового стилю, а також один із критеріїв щодо диференціації функціональних стилів в класифікації В.В. Виноградова, який на основі даної функції виділяє повсякденно-діловий, офіційно-документальний та науковий стилі [10, 16]. Вертикальна додаткова інформація, відображаючи інтерпретаційну діяльність адресата та регулюючи увагу адресата, орієнтує останнього на програмоване адресантом сприймання основного змісту повідомлення. В рамках вертикальної додаткової інформації здійснюється функція впливу.

Однією з характеристик офіційно-ділового стилю можна також вважати неемоційність. Офіційний стиль не припускає емоційно забарвлених слів, слів з контрактивним значенням. Це відноситься як до його писемної форми, так і усної. Офіційне мовлення позбавлене виразності, оскільки, як на думку М.Н. Кожині, виразність відволікала б хід думки, роздуму, привела б в кінцевому випадку до неточності, розмитості характеристик і формулювань [11, 132]. Але в офіційно-діловому стилі можна говорити про цю характеристику як про тенденцію, а не чітку закономірність. Не можна стверджувати, офіційне мовлення досить далеке від виразно-експресивних засобів та є емоційно бідним. Такі засоби в ньому є, але їх кількість обмежена. Використання порівнянь, метафор, епітетів, прислів'їв, приказок надає мовленню особливої виразності, пом'якшує "сухий" стиль офіційно-ділового спілкування.

На фонетичному рівні серед інтонаційних засобів мовної експресії можна виділити відносно високий мелодійний рівень, високий рівень гучності, уповільнений темп, дрібне членування та інтонаційні групи, переважне використання пауз, рівних за довжиною одній інтонаційній групі, а також тривалих пауз, резонансний тембр голосу. Всі вищевказані ознаки функції впливу, на підкреслення важливих моментів висловлювань, на більш точне вираження оцінки або відношення до явищ, що описуються (засобами посиленої акцентуації, наприклад).

Не менш важливою рисою стилю офіційно-ділового мовлення є точність, яка включає самоціль та засоби її досягнення. Це відсутність зайвих слів, вишуканість офіційного стилю, ясне вираження думки, достовірне викладення певних питань, що досягається за допомогою точного підбору слів, форм та конструкцій, тобто вибору того оптимального варіанту, який найбільш адекватно виражає потрібне значення та який неможливо замінити іншою граматичною формою, іншими лексичними одиницями. Точність досягається також шляхом використання "вишуканого коду" при вимові звуків, тобто акуратної та чіткої їх артикуляції, що проявляється в униканні редукції голосних, асиміляції приголосних, опущенні звуків та інших фонетичних процесів зв'язного мовлення [12, 5]. Комуніканти також зацікавлені, щоб кожний комунікативний тип речення отримав однозначну інтонаційну інтерпретацію. Адресант свідомо уникає двозначності в передачі змісту основного повідомлення, тому в більшості випадків звучить нейтрально, спокійно, неупереджено.

Для ситуації, в яких функціонує офіційно-діловий стиль, характерна більша увага (у порівнянні з умовами функціонування неофіційного стилю) зі сторони мовця до мовної форми висловлювання і, як наслідок, більша "випрацьованість" стилю. Звідси використання типових шаблонів, кліше, стандартів, а також нормалізація та стандартизація вимови, які є необхідними для здійснення спілкування в офіційно-діловій сфері. Тому в тісному зв'язку зі стильовою рисою "точність" знаходиться ще одна риса – стереотипність. Створені традицією штампи для вираження думки відрізняються однозначністю і точністю.

Серед стильових рис офіційно-ділового мовлення є й такі, які не є постійними в будь-якому його жанрі. Це, перш за все, ясність та об'єктивність. Хоча ці дві стильові риси є необхідними для даного стилю в цілому, в деяких випадках вони можуть зникати, або змінювати якість.

До визначення ясності як стильової риси включають логічність, конкретність, послідовність. Але в деяких випадках ця риса може з певних причин зникати. Це, по-перше, може бути пов'язане із задачами комунікації: відомо, що метою офіційно-ділового мовлення є досягнення взаєморозуміння між сторонами, але нерідко одна із сторін (як, наприклад, в дипломатії) може навмисно зацьмарити висловлену думку: побудувати висловлювання таким чином, щоб приховати небажані нюанси та досягти поставлених власних цілей. По-друге, зникнення ясності може бути пов'язане з використанням таких мовних засобів (амбівалентних структур), які за своєю природою можуть сприяти цьому: використання пасивного стану, яке може іноді імплікувати основну особу мовця.

Тісно пов'язаною з якістю, за своєю позалінгвістичною природою, виступає така риса, як об'єктивність. Вона не входить до числа першорядних стильових рис, оскільки офіційно-діловий стиль – це не науковий стиль, який виражає закони, що відбуваються незалежно від волі людини. Явища існують об'єктивно, і закони, за якими вони протікають, є об'єктивними. Задача вченого – дати наукове тлумачення явищам, в задачу учасника конференції, наприклад, в першу чергу, входить місія вираження позиції тієї сторони, яку він представляє.

Стильові риси, будучи пов'язаними одна з одною, створюють систему стилю, в якому вони функціонують. Без логічності не може бути ясності, ясність, в свою чергу, включає точність, офіційність вимагає наявності певних стереотипних фраз, кліше, зворотів і т. д. Але вказані стильові особливості не можуть бути абсолютно одноманітними, оскільки знаходяться в прямій залежності від жанрової незалежності та основного змісту комунікації.

Акцентуючи нестійкий характер зовнішніх обставин, слід говорити про "доречність" висловлювання, яку, як правило, інтерпретують як конкретний вибір стилю об'єктом мовлення. Правильний підбір лексичних засобів, використання відповідних граматичних форм, підвищення або зниження рівня голосового тону та гучності, прискорення або уповільнення темпу, також, як і використання невербальних засобів комунікації, – все повинно відповідати вимогам доречності для даної конкретної ситуації, в спілкуванні з конкретними людьми, при обговоренні певної теми. Так, наприклад, використання мовних засобів, що притаманні офіційному спілкуванню може бути сприйнятим як жарт, або як прагнення підкреслити соціальну дистанцію, вираження незадоволення. В той час як недотримання норм спілкування в офіційній сфері може бути розцінено як неповага або некомпетентність мовця. І в першому, і в другому випадку ускладнюється процес комунікації.

Таким чином, специфіка використання мовних засобів, що утворюють загальну лінгвістичну модель офіційно-ділового стилю, визначається загальною прагматичною настановою даного функціонально-стилістичного різновиду мови та конкретними індивідуальними настановами кожного окремого акту комунікації. Його ведучі стильові риси, які служать основній комунікативній меті, реалізуються на всіх рівнях мовної системи, при цьому не завжди мають однакове значення та якість. Варіювання мовних засобів їх актуалізації залежить від цілого ряду факторів, усвідомлення яких входить до мовної компетенції комунікантів. Оволодіння основними характеристиками офіційного (так як і неофіційного) спілкування складає певний мінімум, необхідний для забезпечення доречності мовлення та є невід'ємним компонентом культури спілкування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Фаенова М.О. Обучение культуре общения на английском языке. – М., 1991.
2. Стилистика английского языка. / А.Н. Мороховский, О.П. Воробьева, Н.И. Лихошерст, З.В. Тимошенко. К., 1991.
3. Шевченко Т.И. Социальная дифференциация английского произношения. – М., 1990.
4. Galperin I.R. Stylistics. Moscow, 1977.
5. Долинин К.А. Стилистика французского языка. – Л., 1978.
6. Калюжная В.В. Стилль англоязычных документов международных организаций. – К., 1982.
7. Разинкина Н.М. Функциональная стилистика английского языка. – М., 1989.
8. Логинова К.А. Деловая речь и ее стилистические изменения в советскую эпоху. // Развитие функциональных стилей современного русского языка. – М., 1968. – с. 186-230.
9. Подгайская И.М. Функционально-прагматический аспект построения деловой речи на английском языке: Автореф. дис. канд. фил. наук: 10.02.04. / Моск. гос. пед. ин-т. – М., 1994.
10. Виноградов В.В. Проблемы русской стилистики. – М., 1981.
11. Кожина М.Н. Стилистика русского языка. – М., 1983.
12. Соколова М.А. К вопросу о соотношении нормы и стилиевой дифференциации устной речи. //

Функционально-стилистическая дифференциация английского произношения. – М., 1983. – с. 3-6.

Резюме. В данной статье анализируются основные характерные черты английского официально-делового стиля речи как обобщенной модели стиля официальных документов; освещается парадигма современных взглядов на его лингвистические, стилистические и жанровые особенности; определяются основные стилистические свойства и лингвистические способы их реализации, которые помогают достичь реализации главной коммуникативной цели данного стилистического варианта речи, а также экстралингвистические факторы, которые определяют вариативность лингвистических средств.

Ключевые слова: официальное провозглашение, нисходящая шкала, нисходящий, восходящий терминальные тона, коммуникативная цель, лингвистическая модель.

The summary. The article systematizes the main characteristics of the English formal functional style as a generalized model of the style of official documents; reveals the paradigm of views as for its linguistic, stylistic and genre peculiarities; determines the main stylistic properties and linguistic means of their actualization, aimed at the realization of the chief communicative function of this functional stylistic variety of the language and the set of extralinguistic factors which determine their variability.

Key words: official proclamation, descending scale, descending, ascending terminal tones, communicative purpose, linguistic model.

Одержано редакцією 28.02.2012.

УДК: 892. 1

В.И. КОСОЛАПОВ

О СТАТУСЕ БЛЕНДИНГА (ТЕЛЕСКОПИИ) В СОВРЕМЕННОМ АНГЛИЙСКОМ ЯЗЫКЕ (ОБЗОР ЛИТЕРАТУРЫ)

Резюме: В статті аналізується статус блендингу (телескопії) як самостійного способу словотвору в сучасній англійській мові

Ключові слова: блендинг, словоскладення, аббревіація, акроніми, деривація, конверсія, словотвір

Современная цивилизация характеризуется большими изменениями в жизни общества, новыми открытиями в науке и технике, новыми общественными движениями, что вызвало неологический бум. Появление большого количества **неологизмов** требует их объяснения, социализации и лексикализации. Доля **блендинга** (телескопии, контаминации) в словообразовании английского и других языков непрерывно увеличивается. Однако, статус блендинга как самостоятельного способа словообразования, его сути, классификации не всегда четко определяется. Поэтому, **актуальным** является рассмотрение точек зрения на этот процесс создания новых слов, тем более, что **обобщающих** исследований в этой области недостаточно.

О САМОСТОЯТЕЛЬНОМ СТАТУСЕ БЛЕНДИНГА КАК СПОСОБА СЛОВООБРАЗОВАНИЯ

Н.А.Лаврова утверждает: «Маргинальный характер контаминации в английском языке можно объяснить по-разному ... Прежде всего это ее «неморфологический», а значит – «ущербный», статус как словообразовательной модели. Действительно, если не существует четких правил построения блендов, в состав которых может входить практически любой (!) компонент слова, причем эти компоненты невозможно исчислить списком, получается, что контаминация выходит за рамки нормативно-кодифицированного словообразования» [6, 127].

Р.Хикей, рассматривая сокращения и бленды, пишет: “A consideration of present-day blends ... shows that more than one process may be involved. A case like *docusoap* is actually derived from clipping of documentation to *docu* and the combination with *soap*, itself a clipping from *soap opera*” [28, 4].

О.А.Хрущева считает блендинг самостоятельным способом словообразования, пограничным с аббревиацией и словосложением ввиду своих структурных особенностей [10].

По мнению Ю.П.Ермоленко, «стяжение это самостоятельный способ словообразования, заключающийся в слиянии двух или более слов с выпадением и возможным наложением букв/звуков в месте соединения или вложения одного слова/части слова в другое, при этом начальная и конечная часть полученной лексической единицы представлена начальным и конечным фрагментом исходных мотивирующих слов» [4].

Ср. также следующие высказывания: “... definitions on blends ... differ to the extent that clipping, compounding and even acronym are contained in some studies of blending” [35, 2].

“Blending is generally considered as a kind of composition with a difference, generated by a taste for playful linguistic creations and for abbreviations” [24, 3].

«... специфика телескопической структуры (техника номинативного акта: сложение и сокращение, особые языковые средства: наложение и вставка морфов, а также сохранение акцентно-слоговой структуры одного из исходных слов) отграничивают телескопию от сложносокращенных слов. ... В отличие от сложных слов и аффиксальных производных телескопические слова характеризуются наличием в структуре субморфемных образований [11].

ЗМІСТ

<i>Михальчук Н.О., Івашкевич Е.Е.</i> Специфіка трансформації образу кентавра в однойменному романі Джона Апдайка	3
<i>Романюк С.К., Ковальчук Т.Г.</i> Невербальні компоненти в рекламному дискурсі	9
<i>Вакулінська Л.М.</i> Структурно-семантична характеристика антонімічних пар у біблійних німецькомовних текстах	12
<i>Мороз Л.В., Мороз Л.М.</i> Фенотип суб'єкта і об'єкта історії як чинник жанротворення	14
<i>Мороз Л.В., Данілова Н.Р., Трофімчук В.М.</i> Характерні особливості функціонування джестової традиції XVI століття	17
<i>Денисюк Л.В., Ковалюк В.В.</i> Про структурно-семантичні особливості неологізмів англо-американського походження в сучасній українській мові	19
<i>Мороз Л.В., Мельничук Л.В.</i> „Гамлет” В.Шекспіра як філософська трагедія	22
<i>Король О.Ю., Мороз Л.В.</i> Англійський офіційно-діловий стиль мовлення: лінгвостилістична специфіка	26
<i>Косолапов В.И.</i> О статусе блендинга (телескопии) в современном английском языке (обзор литературы)	30
<i>Калініченко М.М.</i> Білий Кит у чорних шатах мультикультуралізму	35
<i>Попович Р.Г.</i> Структура номінативно-варіантної термінопарадигми (на матеріалі іспанської термінології водного господарства)	38
<i>Мороз Л.В., Кушнір Н.В.</i> Характерні особливості жанрової сутності класичної новелістичної моделі (на матеріалі творчості Б.Річа)	42
<i>Вовчук Н.І., Мороз Л.М.</i> Казка як жанр літературної прози	46
<i>Касаткіна О.В.</i> Мовностилістичні особливості використання сленгу в газетно-публіцистичному дискурсі	47
<i>Козицька О.А., Давнюк С.В.</i> Семантична структура складних багатокомпонентних речень	50
<i>Черуха Н.В., Черуха В.В.</i> Деякі дидактико-методичні аспекти навчання читання іншомовних текстів за спеціальністю	54
<i>Курята Ю.В.</i> Творчі завдання в контексті навчання англійської мови у вищому навчальному закладі	57
<i>Корженевська О.В.</i> Використання лінгвокраїнознавчого аспекту в процесі викладання іноземних мов у старшій школі	59
<i>Олесюк Л.В., Бойко Н.Г.</i> Культурологічно орієнтовані методики вивчення іноземних мов	64
<i>Черуха В.В., Черуха Н.В.</i> Негативний вплив міжмовного переносу на процес вивчення другої іноземної мови	68
<i>Кочубей О.С.</i> Особливості формування іншомовної компетенції студентів-філологів	70
<i>Ветрова І.М.</i> Проблема формування лексичної компетенції при підготовці майбутнього вчителя іноземної мови	74
<i>Дуброва А.С.</i> Комунікативний підхід як оптимальний засіб вивчення іноземної мови	77
<i>Верьовкіна О.Є., Гонтар В.Є.</i> English borrowings into modern Ukrainian	78
<i>Бігунова С.А., Зубілевич М.І.</i> Антономастичні власні імена як експресивні засоби мови	82
<i>Мезін В.Г.</i> Role of modern English drama in teaching contemporary English	84
<i>Михальчук Н.О.</i> The narrative structure and the specific functions of language means and syntactical stylistic devices in the novel “Bleak House”	88
<i>Верьовкіна О.Є.</i> The translation peculiarities of English paremiological units into Ukrainian	96
<i>Фрідріх А.В.</i> Словотвірні та структурні характеристики англійської юридичної термінології	99
<i>Павловська Л.О.</i> Прагмасемантичні особливості вербальних формул побажань	107
<i>Відомості про авторів</i>	111

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

Збірник наукових праць

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету

Відповідальний редактор збірника Архангельська А.М.
Відповідальний за підготовку збірника до видання Петрівський Я.Б.
Технічний редактор Горішна І.Г.
Комп'ютерна верстка Кречмаровський В.Л.

Підписано до друку 27.04.2012 р.
Формат 60x84 1/8. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman. Друк ризографічний.
Ум. друк. арк. 14,9. Обл. вид. арк. 29,1. Замовлення № 129/1. Наклад 120.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31
Рівненський державний гуманітарний університет

Віддруковано в редакційно-видавничому відділі
Рівненського державного гуманітарного університету
33028 м. Рівне, вул. С.Бандери, 12, тел. 26-48-83

**А – 43   Актуальні проблеми філології та методики викладання гуманітарних
дисциплін: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського
державного гуманітарного університету. – Рівне: РДГУ, 2012. – 112 с.**

ISBN 966 — 7281 — 10 — 01.

Збірник наукових праць містить статті з теоретично-методологічних, культурологічних, літературознавчих, мовознавчих проблем спілкування.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, учителів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

УДК: 81'243

ББК 81.20